

**ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA ROLNICTWA I ROZWOJU WSI¹⁾**

z dnia 2010 r.

**w sprawie szczegółowych sposobów postępowania
przy zwalczaniu i zapobieganiu rozprzestrzenianiu się
mątwika ziemniaczanego (*Globodera rostochiensis*)
i mątwika agresywnego (*Globodera pallida*)²⁾**

Na podstawie art. 10 ust. 1 pkt. 1-4 ustawy z dnia 18 grudnia 2003 r. o ochronie roślin (Dz. U. z 2008 r. Nr 133, poz. 849 i Nr 227, poz. 1505 oraz z 2009 r. Nr 20, poz. 106, Nr 31, poz. 206 i Nr 98, poz. 817) zarządza się, co następuje:

§ 1. Rozporządzenie określa szczegółowe sposoby postępowania przy zwalczaniu i zapobieganiu rozprzestrzenianiu się mątwika ziemniaczanego (*Globodera rostochiensis*) i mątwika agresywnego (*Globodera pallida*), zwanych dalej „mątwikami”.

§ 2. Użyte w rozporządzeniu określenia oznaczają:

- 1) sadzenie – każdą czynność, mającą na celu umieszczenie roślin w podłożu uprawowym w sposób umożliwiający ich wzrost, reprodukcję lub rozmnożenie;
- 2) rośliny przeznaczone do sadzenia:
 - a) rośliny już posadzone, które mają pozostać w podłożu uprawowym, lub być przesadzone, lub
 - b) rośliny nie posadzone w momencie wprowadzania do obrotu lub przemieszczania, lecz przeznaczone do późniejszego sadzenia;
- 3) odporna odmiana ziemniaka – odmianę, której uprawa znacząco hamuje rozwój danej populacji mątwików;
- 4) pole – obszar gruntu przeznaczony pod uprawę roślin, podlegający jednolitej uprawie, zapewniający jednorodny stan fitosanitarny gruntu;
- 5) rośliny żywicielskie – rośliny rodzaju *Capsicum* oraz gatunków: *Solanum tuberosum*, *Solanum melongena* L. i *Lycopersicon lycopersicum* (L.) Karsten ex Farw.;
- 6) cysty mątwików - cysty zawierające żywe jaja lub osobniki młodociane mątwików.

§ 3. Wojewódzki inspektor ochrony roślin i nasiennictwa, zwany dalej „wojewódzkim inspektorem”, przeprowadza kontrole występowania mątwików:

- 1) na polach przeznaczonych pod uprawę:

- a) elitarnych i kwalifikowanych sadzeniaków ziemniaka (*Solanum tuberosum*), zwanych dalej „sadzeniakami”,
 - b) roślin rodzaju *Capsicum* oraz gatunków: *Lycopersicon lycopersicum* (L.) Karsten ex Farw. i *Solanum melongena* L., z których uzyskuje się rośliny z korzeniami przeznaczone do sadzenia,
 - c) roślin, dla których istnieje obowiązek zaopatrzenia w paszport roślin, roślin gatunku *Asparagus officinalis* L. oraz rodzajów *Lilium* i *Dahlia*, z których uzyskuje się rośliny z korzeniami, cebule, bulwy lub kłącza, przeznaczone do sadzenia;
- **na wniosek podmiotów** zajmujących się taką uprawą;
- 2) na polach przeznaczonych pod składowanie cebul, bulw i kłączy oraz roślin z korzeniami, rodzajów i gatunków, o których mowa w pkt 1, przeznaczonych do sadzenia, **na wniosek podmiotów** zajmujących się taką działalnością;
- 3) na polach, na których uprawiane są ziemniaki innych niż sadzeniaki lub przeznaczonych pod taką uprawę.

§ 4. 1. Kontrolę, o której mowa w § 3 pkt 1 i 2, przeprowadza się w okresie po zbiorze roślin ostatnio uprawianych na danym polu, a przed sadzeniem lub składowaniem roślin, o których mowa w § 3 pkt 1 i 2.

2. Wojewódzki inspektor może przeprowadzić kontrolę, o której mowa w § 3 pkt 1 i 2, przed zbiorem roślin uprawianych bezpośrednio przez sadzeniem lub składowaniem roślin, o których mowa w § 3 pkt 1 i 2, jeżeli podmiot zajmujący się uprawą posiada dokumenty potwierdzające, że od przeprowadzenia poprzedniej urzędowej kontroli, w wyniku której stwierdzono, że pole jest wolne od cyst mątwików na tym polu nie składano i nie uprawiano roślin żywicielskich.

§ 5. 1. W ramach kontroli, o której mowa w § 3 pkt 1 i 2 wojewódzki inspektor przeprowadza badanie prób gleby na obecność cyst mątwików.

2. Próby gleby, o których mowa w ust. 1, pobiera się z nie mniej niż 100 punktów pobrania prób z jednego ha.

3. Punkty pobrania prób, o których mowa w ust. 2, określa się za pomocą prostokątnej siatki, pokrywającej całe pole, w której odległość pomiędzy punktami pobrania prób wynosi nie mniej niż 5 m na szerokość i 20 m na długość pola.

4. Próby gleby, o których mowa w ust. 1, pobiera się w objętości nie mniejszej niż:

- 1) 1500 ml/ha z pól o powierzchni do 8 ha oraz w przypadku pól o powierzchni większej niż 8 ha 1500 ml/ha z powierzchni 8 ha i 400 ml/ha z każdego kolejnego ha - w przypadku pól, na których planuje się:

- a) uprawę roślin, o których mowa w § 3 pkt. 1 lit. a i b oraz roślin rodzajów: *Dahlia*, *Fragaria* L., *Gladiolus* Tourn. Ex L., *Hyacinthus*, *Iris*, *Lilium*, *Narcissus* L., *Tulipa* L. i gatunków: *Beta vulgaris* L., *Allium cepa* i *Allium ascalonicum*, z których uzyskuje się rośliny z korzeniami, cebule, bulwy lub kłącza, przeznaczone do sadzenia lub
 - b) składowanie roślin z korzeniami, cebul, bulw i kłaczy rodzajów i gatunków, o których mowa w lit. a;
- 2) 400 ml/ha – w przypadku pól, na których planuje się:
- a) uprawiane rośliny, dla których istnieje obowiązek zaopatrzenia w paszport roślin, inne niż wymienione w pkt 1 lit. a, oraz rośliny gatunku *Asparagus officinalis* L., z których uzyskuje się rośliny z korzeniami, cebule, bulwy lub kłącza, przeznaczone do sadzenia lub
 - b) składowane rośliny z korzeniami, cebule, bulwy i kłącza rodzajów i gatunków, o których mowa w lit. a.
5. Jeżeli podmiot posiada dokumentację, prowadzoną w sposób uzgodniony z wojewódzkim inspektorem, potwierdzającą, że przez sześć lat poprzedzających urzędową kontrolę, na danym polu nie uprawiano roślin żywicielskich, w ramach badania, o którym mowa w ust. 1 dopuszcza się pobranie prób gleby o objętości nie mniejszej niż 400 ml/ha z pól o powierzchni do 4 ha i 200 ml/ha z każdego kolejnego ha.
6. Objętość prób gleby pobranych z jednego pola do badań na obecność cyst mątwików nie może być mniejsza niż 100 ml.
7. Badaniu na obecność cyst mątwików poddaje się całą próbę gleby, z zastosowaniem metod określonych w procedurach fitosanitarnych lub protokołach diagnostycznych Europejskiej i Śródziemnomorskiej Organizacji Ochrony Roślin.

§ 6. 1. W ramach kontroli, o której mowa w § 3 pkt 3 przeprowadza się badanie na obecność cyst mątwików na 0,5 % areалу pól, na których uprawia się ziemniaki inne niż sadzeniaki lub przeznaczonych w danym roku do takiej uprawy.

2. Kontrole, o których mowa w § 3 pkt 3 obejmują:

- 1) pobieranie prób gleby o objętości nie mniejszej niż 400 ml/ha:
 - a) z nie mniej niż 100 punktów pobrania prób z jednego ha, w sposób określony w § 5 ust. 3 albo
 - b) w sposób ukierunkowany z miejsc występowania roślin z objawami porażenia przez mątwiki, albo
 - c) z gleby osypanej z **ziemniaków** po zbiorze, jeżeli możliwe jest ustalenie pola, na którym **ziemniaki** były uprawiane;
- 2) badanie określone w § 5 ust. 7.

3. Objętość prób gleby pobranych z jednego pola do badań na obecność cyst mątwików nie może być mniejsza niż 100 ml.

§ 7. 1. Rośliny wymienione w § 3 pkt 1 i 2 uprawia się i składa je na polach, które w wyniku kontroli zostały uznane za wolne od cyst mątwików.

2. Przepisu ust.1 nie stosuje się do uprawy lub składowania roślin, o których mowa w § 3 pkt. 1 lit. b i c, jeżeli te rośliny lub rośliny z nich wyprodukowane są przeznaczone do wykorzystania w tym samym miejscu produkcji.

§ 8. W przypadku stwierdzenia występowania cyst mątwików wojewódzki inspektor:

- 1) wyznacza strefę porażenia, na gruntach, na których stwierdzono występowanie tych cyst mątwików lub z których pochodzą rośliny, na których lub w towarzyszącym im podłożu stwierdzono występowanie tych cyst;
- 2) może wyznaczyć strefę bezpieczeństwa na gruntach sąsiadujących ze strefą porażenia, w celu ochrony tych gruntów przed rozprzestrzenieniem się mątwików
- biorąc pod uwagę w szczególności: warunki lokalne, ukształtowanie terenu, występowanie naturalnych granic gruntów, możliwość stworzenia sztucznych granic między gruntem porażonym i sąsiadującymi gruntami oraz użytkowanie tego samego sprzętu rolniczego i środków transportu.

§ 9. W strefie porażenia i bezpieczeństwa, przez okres 6 lat od stwierdzenia występowania cyst mątwików:

- 1) nie uprawia się roślin gatunków *Solanum tuberosum*, *Lycopersicon lycopersicum* (L.) Karsten ex Farw., **Capsicum annum** i *Solanum melongena* L. i innych roślin z rodziny psiankowatych, oprócz **tytoniu**, oraz roślin przeznaczonych do sadzenia lub składowania lub przechowywania na innych gruntach;
- 2) nie kompostuje się, nie składa je i nie przechowuje w gruncie roślin przeznaczonych do przesadzania lub składowania lub przechowywania na innych gruntach;
- 3) nie wywozi się poza strefę roślin, produktów roślinnych i przedmiotów z przylegającą do nich glebą;
- 4) niszczy się samosiewy i łęty **ziemniaków** oraz zwalcza chwasty z rodziny psiankowatych;
- 5) dopuszcza się, o ile nie występuje ryzyko rozprzestrzeniania się mątwików, uprawę **ziemniaków** odmian odpornych o najwyższym stopniu odporności, na występujący gatunek i patotyp mątwików, z przeznaczeniem do konsumpcji lub do przerobu przemysłowego w zakładzie, w którym procesy unieszkodliwiania odpadów zostały uznane przez wojewódzkiego inspektora za nie stwarzające ryzyka rozprzestrzeniania się mątwików.

§ 10. Rośliny pochodzące ze strefy porażenia lub bezpieczeństwa lub pochodzące z partii, w których na roślinach lub w towarzyszącym im podłożu stwierdzono występowanie cyst mątwików:

- 1) nie mogą być przeznaczone do sadzenia, kompostowania, składowania, kopcowania lub przechowywania na gruntach innych niż położone w strefie porażenia lub bezpieczeństwa;
- 2) mogą być:
 - a) użyte we własnym gospodarstwie do konsumpcji lub na paszę,
 - b) przeznaczone do konsumpcji, na paszę lub do przerobu przemysłowego, po ich uprzednim oczyszczeniu z gleby w gospodarstwie, z którego pochodzą; przerób przemysłowy powinien odbywać się w zakładzie, w którym procesy unieszkodliwiania odpadów zostały uznane przez wojewódzkiego inspektora za nie stwarzające ryzyka rozprzestrzeniania się mątwików,
 - c) zniszczone w sposób gwarantujący zniszczenie mątwików,
 - d) w przypadku roślin ozdobnych, przeznaczone do sadzenia na gruntach niewykorzystywanych rolniczo, po uprzednim oczyszczeniu z ziemi;
 - e) w przypadku roślin sadowniczych, przeznaczone do sadzenia w ogrodach przydomowych po uprzednim oczyszczeniu z ziemi.

§ 11. Pod nadzorem wojewódzkiego inspektora, przez 6 lat od stwierdzenia występowania cyst mątwików, czyści się i odkaża wszystkie urządzenia, narzędzia, środki transportu, miejsca przechowywania, opakowania oraz inne przedmioty mające kontakt z roślinami, produktami roślinnymi i przedmiotami, pochodzącymi ze strefy porażenia lub bezpieczeństwa, w sposób zapobiegający rozprzestrzenianiu się mątwików.

§ 12. Po upływie 6 lat od stwierdzenia występowania cyst mątwików wojewódzki inspektor przeprowadza kontrole występowania mątwików, w sposób określony w § 5 ust. 1-4, do której pobrano próby gleby o objętości nie mniejszej niż 1500 ml/ha i przebadano zgodnie z 5 ust. 7. Jeżeli zostanie stwierdzone występowanie cyst mątwików zawierających żywe jaja lub osobniki młodociane wojewódzki inspektor ponownie nakłada obowiązki, o których mowa w § 9.

§ 13. Odporność odmian roślin gatunku *Solanum tuberosum* na mątwiki określa się zgodnie z załącznikiem IV dyrektywy Rady 2007/33/WE z dnia 11 czerwca 2007 r. w sprawie zwalczania mątwików tworzących cysty na ziemniaku i uchylającej dyrektywę 69/465/EWG (Dz. Urz. UE L 156 z 16.6.2007 r., str. 12).

§ 14. Wyniki kontroli występowania mątwików przeprowadzonych przez wojewódzkiego inspektora przed wejściem w życie niniejszego rozporządzenia uznaje się za równoważne z wynikami kontroli, o których mowa w § 3.

§ 15. Traci moc rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 26 lutego 2004 r. w sprawie szczegółowych sposobów postępowania przy zwalczaniu i zapobieganiu rozprzestrzenianiu się mątwika ziemniaczanego i mątwika agresywnego (Dz. U. Nr 32, poz. 282).

§ 16. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 lipca 2010 r.

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi

¹⁾ Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi kieruje działem administracji rządowej – rolnictwo, na podstawie § 1 ust. 2 pkt 1 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 16 listopada 2007 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi (Dz. U. Nr 216, poz. 1599).

²⁾ Przepisy rozporządzenia wdrażają postanowienia dyrektywy Rady 2007/33/WE z dnia 11 czerwca 2007 r. w sprawie zwalczania mątwików tworzących cysty na ziemniaku i uchylającej dyrektywę 69/465/EWG (Dz. Urz. UE L 156 z 16.6.2007, str. 12).

UZASADNIENIE

Projekt rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie postępowania przy zwalczaniu i zapobieganiu rozprzestrzenianiu się mątwika ziemniaczanego (*Globodera rostochiensis*) i mątwika agresywnego (*Globodera pallida*) stanowi wykonanie upoważnienia zawartego w art. 10 ust. 1 pkt 1-4 ustawy z dnia 18 grudnia 2003 o ochronie roślin (Dz. U. z 2008 r. Nr 133, poz. 849 i Nr 227, poz. 1505 oraz z 2009 r. Nr 20, poz. 106, Nr 31, poz. 206 i Nr 98, poz. 817).

Celem przedmiotowego projektu rozporządzenia jest określenie szczegółowych sposobów postępowania przy zwalczaniu i zapobieganiu rozprzestrzenianiu się mątwika ziemniaczanego i mątwika agresywnego z uwzględnieniem:

- 1) metody zwalczania i sposobu zapobiegania rozprzestrzenianiu się mątwików;
- 2) metody wykrywania i identyfikacji mątwików;
- 3) sposobu wyznaczania stref, w których powinny być stosowane środki w celu zwalczania lub zapobiegania ich rozprzestrzenianiu się mątwików;
- 4) warunków prowadzenia produkcji, obrotu, przemieszczania, przechowywania, nabywania lub zbywania roślin, produktów roślinnych lub przedmiotów.

Projektowane rozporządzenie było poprzedzone rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 26 lutego 2004 r. w sprawie szczegółowych sposobów postępowania przy zwalczaniu i zapobieganiu rozprzestrzenianiu się mątwika ziemniaczanego i mątwika agresywnego (Dz. U. Nr 32, poz. 282) wdrażającym dyrektywę Rady 69/465/EWG z dnia 8 maja 1969 r. w sprawie zwalczania mątwika ziemniaczanego (Dz. Urz. WE L 323 z 24.12.1969, str. 3; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne rozdz. 3 t. 3 str. 174).

Od chwili przyjęcia dyrektywy Rady 69/465/EWG zaszły istotne zmiany w zakresie nazewnictwa, znajomości biologii gatunków i populacji mątwików oraz epidemiologii, jak również występowania tych gatunków. W związku z tym przepisy dyrektywy 69/465/EWG zostały ponownie przeanalizowane i uznano je za niewystarczające. Postanowienia dyrektywy Rady 2007/33/WE z dnia 11 czerwca 2007 r. w sprawie zwalczania mątwików tworzących cysty na ziemniaku i uchylającej dyrektywę 69/465/EWG (Dz. Urz. UE L 156 z 16.6.2007, str. 12) uwzględniają konieczność przeprowadzania urzędowych badań zapewniających, że pola, na których będą sadzone lub składowane sadzeniaki przeznaczone do produkcji sadzeniaków i niektóre rośliny przeznaczone do produkcji roślin do sadzenia są wolne od mątwików. Ponadto dyrektywa nakłada na państwa członkowskie obowiązek prowadzenia kontroli na obecność mątwików 0.5 % pól przeznaczonych do produkcji ziemniaków towarowych. Dyrektywa określa również procedury pobierania prób gleby na obecność mątwików oraz przeprowadzania analiz tych prób. W przypadku wystąpienia mątwików zgodnie z postanowieniami dyrektywy na porażonych polach przez

okres 6 lat nie produkuje się ziemniaków sadzeniaków, innych roślin żywicielskich mątwików oraz roślin, które ze względu na formę, w jakiej są sprzedawane mogą rozprzestrzeniać mątwiki.

Badaniu gleby na obecność cyst mątwików przeprowadza się zgodnie z metodami określonymi w procedurach fitosanitarnych lub protokołach diagnostycznych Europejskiej i Śródziemnomorskiej Organizacji Ochrony Roślin. Dokumenty te są dostępne na stronach internetowych tej Organizacji.

Zaproponowany termin wejścia w życie projektowanego rozporządzenia wynika z art. 18 ust. 1 dyrektywy 2007/33/WE.

Projektowane rozporządzenie wdraża do prawa polskiego postanowienia dyrektywy 2007/33/WE, a zatem nie zawiera przepisów technicznych i nie podlega notyfikacji w rozumieniu przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. Nr 239, poz. 2039 oraz z 2004 r. Nr 65, poz. 597).

Stosownie do art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. Nr 169, poz. 1414), projekt rozporządzenia został udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Projektowane rozporządzenie jest zgodne z prawem Unii Europejskiej.

Ocena skutków regulacji

1. **Podmioty, objęte projektowanym rozporządzeniem** – projektowane rozporządzenie będzie miało wpływ na:
 - Państwową Inspekcję Ochrony Roślin i Nasiennictwa,
 - podmioty zajmujące się produkcją ziemniaków, roślin rodzajów: *Capsicum*, *Brassica*, *Fragaria* L. oraz gatunków: *Lycopersicon lycopersicum* (L.) Karsten ex Farw., *Solanum melongena* L., *Allium porrum* L., *Beta vulgaris* L., *Asparagus officinalis* L., przeznaczonych do produkcji roślin do sadzenia, a także cebul, bulw lub kłączy roślin rodzajów: *Allium cepa* L., *Dahlia*, *Gladiolus* Tourn. Ex L., *Hyacinthus*, *Iris*, *Lilium*, *Narcissus* L. i *Tulipa* L. oraz gatunku *Allium ascalonicum* L., przeznaczonych do sadzenia,
 - podmioty zajmujące się oceną odporności ziemniaków na mątwiki. Procedura określania odporności odmian ziemniaków na mątwiki, zawarta w załączniku IV jest całkowicie odmienna od metody obecnie stosowanej w Polsce. Rodzi to konieczność wdrożenia zaproponowanej metodyki od podstaw i pociąga za sobą znaczne koszty.
2. **Konsultacje społeczne** – projekt rozporządzenia zostanie skonsultowany z organizacjami społeczno-zawodowymi, między innymi z: Krajowym Niezależnym Samorządnym Związkiem Producentów Ziemniaków i Nasion Rolniczych, Krajowym Związkiem Plantatorów Buraka Cukrowego, Krajowym Związkiem Plantatorów Chmielu, Krajowym Związkiem Plantatorów Roślin Okopowych, Krajowym Związkiem Plantatorów Tytoniu, Krajowym Związkiem Producentów Nasion Ogrodniczych i Materiału Szkółkarskiego, Polskim Związkiem Ogrodniczym, Związkiem Sadowników Polskich, Krajową Radą Izb Rolniczych, Krajową Sekcją Pracowników Ochrony Roślin przy Zarządzie Głównym Związków Zawodowych Pracowników Rolnictwa RP, Sekcją Krajową Pracowników Administracji Rządowej i Samorządowej NSZZ Solidarność, Stowarzyszeniem Producentów Środków Ochrony Roślin, Polskim Stowarzyszeniem Ochrony Roślin, Niezależnym Samorządnym Związkiem Rolników Indywidualnych "Solidarność", Związkiem Zawodowym Rolnictwa "Samoobrona", Związkiem Zawodowym Rolników "Ojczyzna", Związkiem Zawodowym Centrum Narodowe Młodych Rolników.
3. **Dochody i wydatki budżetu państwa oraz budżetów jednostek samorządu terytorialnego** – wejście w życie projektowanego rozporządzenia spowoduje zwiększenie wydatków budżetu państwa. Państwowa Inspekcja Ochrony Roślin i Nasiennictwa zostanie zobowiązana dodatkowo do corocznego przeprowadzania monitoringowych badań na polach, na których uprawiane są ziemniaki inne niż ziemniaki przeznaczone do produkcji sadzeniaków. Jak dotychczas urzędowe badania gleby ograniczone są do

miejsc produkcji i pól przeznaczonych pod uprawę materiałów rozmnożeniowych i w przypadku podejrzenia (objawy na roślinach) występowania mątwików, a także materiału roślinnego przeznaczonego na eksport. Zapisy projektowanej dyrektywy przewidują zwiększenie zakresu urzędowej kontroli i objęcie badaniami co najmniej 0,5% powierzchni uprawy ziemniaków innych niż sadzeniaki, co stanowi około 4 tys. prób rocznie. Szacuje się, że koszty pobrania prób i przeprowadzenia badań gleby, w zależności od areалу uprawy ziemniaków mogą wynieść około 240 tys. zł w skali roku.

4. **Rynek pracy** – wejście w życie projektowanego rozporządzenia nie będzie miało wpływu na rynek pracy.
5. **Konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym wpływ na funkcjonowanie przedsiębiorstw** – wejście w życie projektowanego rozporządzenia nie będzie miało wpływu na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw.
6. **Sytuacja i rozwój regionalny** – wejście w życie projektowanego rozporządzenia nie będzie miało wpływu na sytuację i rozwój regionalny kraju.

Opracowano w Departamencie
Hodowli i Ochrony Roślin:

Akceptował:

Za zgodność pod względem
prawnym i redakcyjnym: